

Stimați membri titulari, membri corespondenți și membri desemnați ai Secțiilor de științe ale AȘM,

Onorată asistență,

Pandemia ce s-a extins timp de doi ani și războiul declanșat de Federația Rusă în Ucraina la 24 februarie curent au perturbat substanțial activitatea comunității academice. Și dacă COVID-19, grație străduințelor comune ale savanților devine deja istorie, atunci războiul în imediata noastră vecinătate a pus Republica Moldova la grea încercare. Întreaga societate a fost și continua să fie receptivă la problemele și durerile ucrainenilor, acordând ajutor refugiaților, inclusiv suportul și consultața medicilor, integrând elevii în instituții de învățământ, dăruindu-le și pe această cale speranță.

În acești ani am avut multe pierderi, bolile nemiloase necruțând pe nimeni și răbind rândurile noastre. Dar, în pofida dificultăților, am realizat multe activități apreciate de comunitate, pe care aș vrea, cu permisiunea Dvs., să le trec rezumativ în revistă.

Reforma în domeniile cercetării și inovării inițiată în 2017 a avut și continuă să aibă consecințe dezastruoase pentru comunitatea științifică, dovadă fiind rezultatele și statisticile deloc îmbucurătoare prezentate în rapoartele anterioare asupra stării științei, pentru anii 2018–2019–2020, precum și ultimele date ale Biroului Național de Statistică pentru anul 2021. Exodul tinerilor, reducerea potențialului științific uman, infrastructura depășită, finanțarea științei în ultimii ani la cel mai jos nivel posibil, de 0,23% din PIB, sunt doar câteva cauze de stagnare și decădere a sistemului național de cercetare. Academia de Științe a Moldovei, începând cu 2019, a optat de fiecare dată pentru modificarea Codului cu privire la știință și inovare republicat în 2017. Revederea în bloc și armonizarea cadrului legislativ, racordarea la exigențele timpului sunt pași siguri spre redresarea domeniului de cercetare. Un pas important este crearea recentă de către Ministerul Educației și Cercetării a grupului interinstituțional, care are sarcina de a examina problemele identificate și a propune recomandări pentru depășirea crizei. Schimbul de idei și experiență cu reprezentanți remarcabili din partea României, Ucrainei și Germaniei în cadrul lecțiilor

publice, susținute la AȘM, sperăm că va fi de folos și va fi luat în considerare de factorii decizionali.

Totodată, în pofida pandemiei și imposibilității de a realiza deplasări, am reușit în acest interval de timp să ridicăm AȘM la un nou nivel de vizibilitate și recunoaștere internațională – prin prelegerile publice susținute de savanți notorii din lume, laureați ai Premiului Nobel, președinți și vicepreședinți ai academiilor de științe; prin școlile de vară ce au oferit oportunități inedite pentru tineri; prin organizarea nopții europene a cercetătorilor; prin programele Euroaxes la care participă AȘM. Posibilitatea de a organiza online evenimentele și transmisiunea *live-stream* ne-a făcut să fim aproape în aceste vremuri grele pandemice, să fim împreună în pofida restricțiilor dure. Am putut realiza aceste acțiuni doar pentru că am avut împreună un scop nobil – de a revigora activitatea Academiei de Științe a Moldovei în condițiile dificile create, de a fortifica prestigiul ei în societate, de a aduce o contribuție consistentă la promovarea științei și a calității în cercetare.

În context, am reușit consolidarea comunității științifice, a secțiilor de științe ale AȘM prin inițierea platformelor științifice de comunicare, fiind deja șase la număr, care activează destul de eficient și au devenit o tribună puternică a cercetătorilor în diferite domenii de competență.

Mai nou, am inițiat o platformă a tinerilor, pentru a-i atrage în cercetare, și suntem ferm convinși că Academia tinerilor cercetători va avea de spus un cuvânt greu în viitorul apropiat. Prin relația tinerilor cercetători și a seniorilor versați în domeniu suntem siguri că vom reuși coagularea valorilor autentice naționale în știință și cultură.

În ultimii ani ne-am străduit să punem accent pe calitate și nu pe cantitate. În această ordine de idei, exercițiul cel mai însemnat – organizarea și buna desfășurare a audierilor publice ale rezultatelor din cadrul proiectelor de cercetare și inovare în conformitate cu criteriile de evaluare a rapoartelor științifice privind implementarea proiectelor de cercetare, este un exemplu elocvent. De asemenea, am modificat Regulamentul de organizare a Concursului pentru premiile AȘM, pentru a oferi oportunitate calității să

predomine asupra punctajului acumulat conform Formularului de autoevaluare, și el exclus deja începând cu ediția anului 2021. De asemenea, AȘM a lansat un nou site, a elaborat pagina web moldova-independentă dedicată celor 30 de ani de la proclamarea independenței Republicii Moldova, elaborând, împreună cu Biblioteca Științifică (Institut) „Andrei Lupan” și albumul enciclopedic dedicat aniversării a 60-a de la fondarea AȘM și împlinirii a 75 de ani de la crearea primelor institute științifice de tip academic.

Am scos în evidență situația tot mai precară din domeniul științei, dar am venit de fiecare dată cu propuneri și recomandări pentru ameliorare, drept argument fiind rapoartele asupra stării științei din anii precedenți, acesta fiind încă un exercițiu pe care AȘM îl realizează cu succes. Reluând expresia foarte pertinentă expusă de acad. Bogdan Simionescu, membru de onoare al AȘM, suntem conștienți de faptul că Academia trebuie să fie prezentă și activă în societate, dar nu-i plac vulgaritatea și scandalurile, agresivitatea, nu iubește vâlva, din care considerente am ales să muncim, am decis să depunem maxime eforturi pentru a realiza misiunea nobilă a Academiei de Științe a Moldovei. Anul trecut am reușit împreună cu domniile voastre să realizăm evenimente inedite care au contribuit la fortificarea imaginii AȘM atât pe intern, cât și la scară internațională. Aducem doar câteva cifre. Conform rezultatelor sondajului sociologic Vox Populi „Anul 2021 în opinia cetățenilor din Republica Moldova”, realizat în ianuarie curent, la compartimentul „încrederea populației în diferite instituții sociale și politice” Academia de Științe este plasată pe locul III din cele 17 incluse în sondaj, fiind precedată doar de Biserică și Președintele țării. După cum se menționează în rezultatele sondajului „Pe parcursul ultimilor 2 ani de zile, creșterea încrederii în Academia de Științe a Moldovei cu 8 puncte procentuale se datorează faptului că comunitatea științifică academică s-a implicat plener în combaterea crizei pandemice Covid-19 și a contribuit concret la depășirea ei. Pentru prima dată în Republica Moldova a fost desfășurată „Săptămîna Științei”, în cadrul căreia au participat cu lecții publice 5 Laureați ai Premiului Nobel, președinți ai academiilor de științe

din UE. Aceste manifestări științifice au fost înalt apreciate de unii ambasadori acreditați la Chișinău” (https://moldova-suverana.md/article/evenimentul-politic-nr1-al-anului-2021-si-increderea-populatiei-in-institutiile-sociale-si-politice_41281).

Recunoaștem că mai avem mult de lucru; astăzi vom examina starea științei luând în considerare rezultatele activității din anul trecut și vom propune recomandări pentru a se reveni la normalitate și pentru a dezvolta cercetarea științifică în conformitate cu cerințele timpului și aspirațiile comunității. Sunt convins că doar împreună, evitând platitudinea și agitațiile neargumentate, vom putea îndeplini obiectivele majore ale Academiei de Științe a Moldovei pentru a dezvolta cercetarea și inovarea în țara noastră.

Actualmente, în contextul Anului Internațional al Științelor Fundamentale pentru Dezvoltare Durabilă, declarat de Organizația Națiunilor Unite, vom întreprinde eforturi consolidate pentru a atrage atenția societății și a factorilor de decizie asupra necesității stringente de a susține dezvoltarea științelor fundamentale care sunt într-o stare deplorabilă, fiind lăsate să plutească, figurat vorbind, în voia sortii. La rolul decisiv al științelor fundamentale în condițiile provocărilor secolului XXI vom mai reveni pe parcursul ședinței de astăzi, dar aici, în încheierea mesajului de deschidere, Vă propun să luați act de opinia profesorului Randy Schekman, membru de onoare al Academiei de Științe a Moldovei, cu referire la importanța științelor fundamentale pentru dezvoltare durabilă (**Video-alecțiunea Prof. Randy Schekman**).

Onorată asistență, exprimând mulțumiri domnului profesor Schekman, vreau să vă informez că sunt în curs de pregătire unele înregistrări video cu participarea membrilor Academiei de Științe a Moldovei și în timpul apropiat vom începe diseminarea lor pentru a atrage atenția societății asupra importanței cercetărilor fundamentale.